

تاریخ بیهقی و فوتوریسم

یدالله نصراللهی*

استادیار دانشگاه شهید مدنی آذربایجان؛ تبریز

شبنم وهاب‌زاده

دانشجوی کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه شهید مدنی آذربایجان؛ تبریز

(تاریخ دریافت: ۱۳۹۴/۰۳/۰۸؛ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۴/۰۷/۲۰)

چکیده

تاریخ بیهقی، متن سترگ ادبی - تاریخی است که می‌توان دربارهٔ عنصر «زمان» در آن، مطالعه و بحث کرد. فوتوریسم نیز از مکتب‌های مهم ادبی غرب است که نظریه‌پردازان این مکتب به مدرنیته و محصولات صنعتی پیشرفته آن نظر خاصی داشته‌اند و در واقع، به فرزند زمان خود بودن تأکید می‌کردند. تمرکز بر کیمیای زمان در هر دو اثر بارز و آشکار است، با این تفاوت که در تاریخ بیهقی، این عنصر زمان به «گذشته»، اما در فوتوریسم به «اکنون» و «آینده» معطوف است. تاریخ بیهقی و فوتوریسم نقطهٔ مشترک دیگری نیز دارند و آن تعهد سیاسی هنر و ادبیات است که مدحی بودن اثر بیهقی، این مدعا را اثبات می‌کند و فوتوریست‌ها نیز هم در نظر و هم در عمل بدین اصل پایبند بودند. سادگی و صراحت بیان، تأکید بر انتقاد و جنگ نیز از مضامین دیگری است که به صورت گسترده در هر دوی آنها بازتاب دارد. فوتوریست‌ها سبک سادهٔ نثرمانند را می‌ستودند و تاریخ بیهقی نیز از این نوع نثر و نحو زبان برخوردار است. البته به موارد تمایز و اختلاف بین آن دو نیز اشاره شده است و این مقاله در پی آن بوده که نظریهٔ مکتب ادبی غربی (فوتوریسم) را بر اثر کلاسیک برجستهٔ شرقی (تاریخ بیهقی) اعمال کند و با این قصد که می‌توان با ابزارها و فنون سخن‌سنجی نوین، آثار گذشتهٔ خود را به ترازوی امروزی بگذاریم، آنها را بسنجیم و غبار کهنگی و طرد و رد را از سیمای آنها بزداییم. در پژوهش و نوشتار حاضر، از روش مقایسه‌ای، توصیفی و تحلیلی استفاده کرده‌ایم و از ابزارهای اسنادی، فیش‌برداری و کتابخانه‌ای نیز بهره برده‌ایم.

واژگان کلیدی: تاریخ بیهقی، فوتوریسم، زمان، آینده، سیاست.

* E-mail: Y_sasr.com@yahoo.com